

İKİ HAYAT İKİ HATIRAT VE BAZI SORULAR

Okumayı severim, hayat ve hatırat okumayı daha çok severim. Peygamberimizin (s.a.v) ve ashabının (r.a.) hayatı ile ilgili seçkin kitapları hiç kaçırmamaya çalışırım.

Hatırat tarzı eserler, ancak fotoğraf çeker gibi yazılırlarsa kendilerinden beklenen maksadı hâsıl edebilirler. Bir anlamda tarih yazmak demek olan hatırat yazımında olaylar, fikirler, insanlar “olduğu gibi” anlatılmayıp, kurgulanmış bir anlatımın nesnesi haline getirildiğinde gerçeğin üstü örtülmüş olur. Hatırat yazarı kendisine değil, yaşadıklarına ayna tutan insandır. Yaşanılan hayat eğrisiyle-doğrusuyla çarpıtılmadan anlatılmalı ki, gelecek nesiller geçmişten gerekli dersleri çıkarabilsin...

Aşağıda, benim için şayan-ı dikkat olan çağrışımlarla birlikte değineceğim iki hatırat, ülkemizin yakın geçmişinde belirleyici olmuş, iz bırakmış simalarının merkezinde bulunduğu, ve son zamanlarda “hatırat” denince hemen akla geliveren iki eser. Ülkemizin geçtiği kritik aşamalarda yaşanan sevinçler, acılar, hüznler, kırılmalar, savrulmalar, tanıklıklar, inişler ve çıkışlar elbette gelecek nesillere çok şey anlatacak, çok izler açacaktır.

Yakın geçmişi resmetmeleri sebebiyle hala hayatta olan çok kimse bu hatıraların bir yerlerinde kendisini bulmuştur/bulacaktır. Ben de bu cümleden olarak bu hatıraların bir yerlerinde kendimi buldum, kendimden bir şeyler buldum. Onlardan gönlüme yansıyanları, bazen de içinde olduğum, müşahede etme imkanı bulduğum bazı hususları ibret vesilesi kılmayı, daha sağlıklı değerlendirmeler yapabilme zemini oluşmasına katkı sağlamayı hedefleyen bu yazıyı kaleme aldım.

Ali Ulvi Kurucu

Son okuduğum iki hayat ve hatırat kitabından birincisi merhum **Ali Ulvi Kurucu** Hocamıza ait... Hâlen üç cildi yayınlanabilmiş durumda. Benim de yakından tanıma imkânı bulduğum, sohbetlerini dinlediğim bu muhterem zat, bir döneme şahitlik edebilecek kadar bilgi, birikim, tecrübe ve görgü sahibi önemli bir şahsiyettir. İlmi, şairliği, şahsiyeti ve duruşu ile öncü ve örnek bir insan olduğunu, onu tanıyan herkes takdir eder.

Hatıralarını okuyunca gönlümün duygulanması, güzelliklere hasret, özlem duygularımın yeşermesi, zaman zaman da gözlerimin yaşlanması, hatıratı okuyanlardan görüşebildiğim arkadaşlarla paylaştığımız ortak noktalar olduğunu gördüm.

Mahrumiyetlere tahammül, yoklukta ve darlıkta gösterilen fedakarlıklar, zor zamanda sergilenen ihlaslı gayretler, tehlikeli risklere rağmen şovsuz bir tevazu ve diklenmeksizin, ehli himmete yaraşır bir dik duruş, ilme ve alime saygı ve bağlılık yanında daha birçok güzelliklerin sergilendiği bir dönemin özlenen canlı tablolarını buluyorsunuz bu hatıratında... Sadece bu kadar mı? Hayır, Mustafa Sabri Efendi'den Mehmet Akif'e... Miralay Sadık Sabri Bey'den Gönenli Mehmet Efendi'ye, Hafız Saadeddin Kaynak'tan Ömer Vehbi Efendi'ye... Serbest Fırka'dan Kahire Bektaş Tekkesi'ne kadar ne ararsanız var. “Hatıralar”, 80 yıllık bir ömrün tanıklığında İslâmi geleneği yaşamaya ve yaşatmaya gayret eden bir ailenin hayat hikayesini, Cumhuriyet'in ilk yıllarından başlayarak, Konya, Kahire ve Medine'ye kadar uzanan bir çizgide, o denli sâfiyet ve sühûletle anlatıyor ki, olursa bu kadar olur! Rahmetli üstadımız Ali Ulvi Kurucu'nun “Hatıralar”ını takdire şayan bir emek sonucunda yayına hazırlayan M. Ertuğrul Düzdağ'ın ortaya çıkardığı eser, uğrunda çektiği çileye değmiş. Okunmaya değer bir hayat ve hatırat...

Kitap için okunmasını tavsiye etmek ve eseri neşre hazırlayan Mehmet Ertuğrul Düzdağ Bey'e teşekkürden başka bir söze ihtiyaç olduğunu düşünmüyorum.

Fakat bu kitabı okurken iki farklı simayı yan yana koyup mukayese ederek incelemekten ve ibret levhası haline getirip hafızama yerleştirmekten uzak durmadığım gibi sizlerin de dikkatine sunmak istedim. Biri, Ali Ulvi Kurucu Hocamızın amcası **Hacı Veyis-Zade Mustafa Efendi**, diğeri “Hülâsatu’l Beyan” tefsiri sahibi **Konyalı Mehmet Vehbi Efendi**. Birinciye Ali Ulvi Kurucu Hocamız 50 sahife ayırmış oradan okumak gerekir, ikinciye ayrılan sayfalar bu kadar geniş olmasa da ibret alınacak bilgiler (1. Cild 181-186 sh.) ihtiva etmektedir. Konya’nın en büyük alimlerinden olan M.Vehbi Efendi “Hâdimli” diye de maruftur. “İlmine, mebusluğuna ve şer’iye vekilliği yapmış olmasına rağmen... halk üzerinde herhangi bir etkinliği olmamıştır.” Bu sonucun eserleri veya görüşlerinden çok “duruşuyla” ilgili olduğu görülüyor.

Bu durum, duruş ve davranışları söz ve ilmiyle bağdaşmayan âlimlerin etkili olamayacağını gösteriyor. Bir başka ifadeyle âmil olmayan âlimler genel kabul göremiyorlar. Bu sebeple alimlerin eserleri, görüş ve düşünceleri yanında duruş ve davranışlarıyla da değerlendirildiklerini unutmamaları gerekiyor.

Şu satırlar ne büyük ibretlerle dolu: “...**Vehbi Efendi**, başında koskoca şapka evinden çıkar, (CHP İl Başkanı olan) oğlunun dükkanına kadar yolda kimseye bakmaz, selam vermez, verilenleri de alır mı almaz mı belli olmaz... öyle gider gelirdi.

Dini tahsilin yokluğundan, camilere, dindarlara yapılan zulümlerden bir şikayeti yoktu. Sanki bütün dert, sadece Hacı Veyis Efendi’ye kalıyor, Vehbi Efendi’nin dolgun maaşı aksamadan işliyordu.”

Ali Ulvi Kurucu Hocamızın 1922-2002 yılları arasında yaşadığını ifade ederek bu hatıratın mutlaka okunması gerektiğini kaydettikten sonra, çıkmış olan 3 cildini okumayı tamamlayınca, ikinci hayat ve hatırat kitabı olarak daha önce satın aldığım halde okumak için sıraya koyduğum Muhterem **Hayreddin Karaman** Hocamızın hayat ve hatıralarını anlattığı “Bir Varmış Bir Yokmuş” adlı 3 ciltlik eserini okumaya başladım.

Hayreddin Karaman Hocamızın 1934 doğumlu olduğu ve tahsilinin önemli bir kısmını Konya’da gördüğü dikkate alınır, hatıralarda ortak noktalar olması normal. İki hocamız arasındaki yaş farkı sadece 12 olmasına rağmen anlattıkları dönemlerdeki kuşakların seviyesi mukayese edildiğinde hayrete düşmemek elde değil. Hele Hayreddin Karaman Hocamızın kuşağı ile bizim kuşak arasındaki fark (ki aramızdaki yaş farkı sadece 20 yıl) daha da derin...

Osmanlı Devleti’nin tarih sahnesinden çekildiği dönemdeki toplumun yapısı, seviyesi ile Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluş yılları ve sonrasının yapısı ve seviyesi hakkında fikir edinmek isteyenler benim gibi bu iki hatıratı peş peşe okumalıdır. Biraz daha önceden başlamak isteyenler merhum Mahir İz Hoca’nın “Yılların İzi”nden de başlayabilir. Bundan sonra bu süreçte neler kaybedip neler kazandığımızın değerlendirmesini yapmak biraz daha kolaylaşıyor.

Hayreddin Karaman

Hayreddin Karaman Hoca İstanbul Yüksek İslam Enstitüsünde okuduğum yıllarda resmen dersimize girmemiş olsa da, hocalık alacağım olan hocalarımızdan fıkıh hocamız Y.K.’in dersinden çıkıp Onun dersini dinlemeye gittiğim olurdu. Hatıralarında anlattıklarının bir kısmına tanıklık edenlerdenim.

Fikirleri, düşünceleri zaman zaman tenkit edilmiş, bazen de haksızlığa hatta zulme varan sataşmalara muhatap olmuştur. Hatıralarında bu durum genişçe yer almış durumdadır. Hatıratın, yarısına yakın bölümü farklı düşünce ve görüşler arasında yaşanan ve tartışılan olayların, eserlerin, temasların, yazıların değerlendirilmesine ayrılmış dense hata yapılmış olmaz kanaatindeyim. Bu yüzden midir bilmem, fakat hocamızın üç ciltlik hatıratı beni, Ali Ulvi Kurucu Hocamızın hatıratı kadar duygulandırmadı, güzelliklere hasret ve özlem duygularımı aynı oranda yeşertmedi, gözlerimi yaşartmadı.

Talebelik yıllarımdan sonra da değişik vesilelerle irtibatımı sürdürme imkanı bulduğum Hocamızın, Hacı Veyiszade Mustafa Efendi ile ilgili düşünce ve değerlendirmeleri, yeğeni Ali Ulvi Kurucu'nunkiler ile paralellik arz etmektedir. Fakat 1949 yılında vefat etmiş olmasından olsa gerek Hülâsâtü'l Beyan tefsiri sahibi Konyalı Mehmet Vehbi Efendi'den veya oğullarından hiç bahsetmemiştir.

Hayreddin Karaman Hocamızın eserlerinin çoğunu okumuş olan ve kendisine saygı duyan bir öğrencisi olarak, geçmişte ona yöneltilen eleştirilerin, eserleri ve düşüncelerinden çok, değişik dönemlerde kendisinden beklenenden farklı olan duruşu ile ilgili olduğunu düşünüyorum.

Cemaleddin Afgani (1838–1897), Muhammed Abduh (1849–1905) ve Reşid Rıza (1865–1935) gibi tartışmalı olan şahsiyetlere eserlerinde yer verip tanıttığı gibi, Ezher ulemasından bile saygı görmüş, ömürlerinin son dönemlerini Mısır'da yaşamak zorunda bırakılmış son Şeyh'ül-İslam Mustafa Sabri Efendi (1869–1954) ile, yardımcısı Ders Vekili Muhammed Zahidü'l-Kevseri (1879–1952) ve benzeri alimlere de aynı ilgi ve iltifatı gösterebilseydi, bu ilmi duruşu, muhaliflerine malzeme olabilir miydi?

Yüksek İslam Enstitülerinin akademik bir kimliğe kavuşturulması, kadroların politik tercihlere göre değil, ilmi liyakat ve kabiliyetlere göre oluşturulması, hiç kimsenin itiraz etmemesi gereken bir çalışma iken, neden tartışma konusu olabildiği izah edilirken, projektörün "Hizmet Nesli"ne yeterince tutulamadığı görülüyor. Politik karşıtlıklar "Hizmet Nesli"nde politik duruşlara yol açmadı mı? Veya tam tersine, politik davranış ve duruşlar karşıtlıklara yol açmadı mı? Bunların yeniden düşünülmesi ve değerlendirilmesi gerektiği kanaatindeyim.

Müşahhas bir örnek olabileceği düşüncesiyle birkaç misal vermenin maksadı ifade bakımından faydası olacaktır. Hemen belirteyim ki, zikredeceğim hususların yıpratma veya istismar vesilesi yapılması gibi bir düşüncem de yok, başkalarının böyle yapmasına rızam da..

Doksanlı yıllarda bir Umre seyahati esnasında Hayreddin Karaman Hocamızla Rü'yeti Hilal konusunu müzakere imkanı bulmuştum. Tesbit ve görüşlerimi, o zaman İslam Ansiklopedisinde çalışan, Diyanet İşleri Başkanlığı Vakit Hesaplama Şubesi eski müdürü olan Arif Hikmet Bey'le müzakere etmemi söylemiş, kabul görmesi halinde, muteber kabul edileceğini, o konuda uzman olması sebebiyle kendilerinin ona güvendiğini bildirmişti.

Bir müddet sonra Hocamızın delaletiyle adı geçen uzmanla görüştüm. Görüşme sonunda Arif Hikmet Bey 1986 – 87 yıllarında bir kısım Ortadoğu ülkeleri tarafından yapılan Hilalin görüldüğü duyurusunun doğru, Türkiye'nin birinci yıl bir gün, ikinci yıl iki gün sonra Ramazan bayramı tespitinin yanlış olduğunu kabul ederek, konuyu o yıllarda görevde olan Tayyar Altıkulaç Bey'e bildirdiğini, ancak "sıkıntı olabileceği" gerekçesiyle sessiz kalmanın uygun görüldüğünü söyledi.

Bu konuda Mekke Üniversitesinde Rü'yet-i Hilal konusunda Yüksek Lisans tezi hazırlayan bir arkadaşımıza ise aynı uzman: "Kendilerinin dayanak kabul ettiği bilgi kaynaklarına göre hicri ayların bazen 31 ve 32 gün çektğini gördüklerini" bile söylemişti. Halbuki bilindiği gibi kameri aylar 29 veya 30 gün olabilir. Daha fazlası kesinlikle söz konusu olamaz. Bu ve benzeri konulardaki ciddiyetsizliklere karşı Hayreddin Karaman Hocamızın sessiz kalmayı tercih etmesi, ilgi çekici ve gözden geçirilmeye değer bir tavır değil midir?

Rü'yet-i Hilâl konusuyla ilgili ayrıntıları ayrı bir makalede değerlendirmiş ve Hayreddin Karaman Hocamızın da mail adresine göndermiştim. Bunun için burada özet olarak ifade edilmesini yeterli gördüm.

Muhterem Hayreddin Karaman Hocamızın Hatırat'ında zikrettiği, gerek hocalarından ve gerekse yaşadığı dönemin hizmet ve himmet ehli insanlarından gördüğü samimi ilgi, destek ve muhabbeti, kendi hocalık ve nüfuzluluk döneminde aynı samimiyetle öğrencilerine

yansıtıp yansıtmadığını mukayese etmesi ve değerlendirmesini yapması çok yararlı olmaz mıydı?

Meselâ: İstanbul Yüksek İslam Enstitüsü mezunlarından, Mekke Ümmü'l-Kura Üniversitesi, hadis dalında doktora yapmış olan arkadaşımız Dr. Halil İbrahim Kutlay'ın; 1996 yılında Marmara İlahiyat Fakültesi'ne Öğretim Görevlisi olarak girip dört yıl başarılı bir şekilde görev yapmış olmasına rağmen M. Saim Yeprem Bey'in dekan olduğu 2000 yılında haksız bir uygulama ile görevine son verilmesine karşı, Hayrettin Karaman hocamızın gerekli ilgi ve desteği gösterip göstermediğini merak ederim. Çünkü Hayreddin Karaman hocamızın Yüksek İslam Enstitüsü'ndeki talebelerinden olan bu arkadaşımızın çok iyi yetişmiş, her türlü ilgi ve desteğe layık bir ilim adamı olduğunu, kendisini tanıyanlar bilir ve takdir ederler.

Bizim mezuniyet yıllarımızda ihtisas bölümleri yeni açılmıştı. O dönem mezunlarından özel olarak iyi eğitim almış, alt yapısı kuvvetli, iyi yetişmiş, arkadaşlarımızdan, Enstitüde hoca olarak kalmak isteyenlere yeterli ilgi ve himmetin neden gösterilmediğini hala merak ederim.

Yine doksanlı yıllarda, Mekke Ümmü'l-Kura Üniversitesi'nde uzun yıllar bulunmam ve ana dili Arapça olmayanlara Arapça Öğretme alanında ihtisas yapmış olmam sebebiyle İlahiyat Fakültesi hazırlık sınıflarındaki Arapça eğitim ve öğretiminde usûl ve üslûp değişikliği yapılabilir mi? Benim bu konuda bir katkı olur mu? diye düşünerek konuyu Hayreddin Karaman Hocamıza açmıştım. Bana açılacak imtihan ve mülakatlara katılmamın uygun olacağını, böyle bir fırsat olduğunda beni haberdar edebileceğini söylemişti.

Uzunca bir zaman sonra bir Cuma namazı için gittiğim Marmara İlahiyat Fakültesi Camiinde namazı müteakip görüşmemizde, herhangi bir hatırlatma veya sorum olmaksızın, bana: "Hatırimdasın, imtihan açıldığında haber vereceğim," demişti. Ne var ki, biraz sonra karşılaştığım Bekir Topaloğlu hocam beni görür görmez –yine tarafımdan herhangi bir hatırlatma veya soru olmaksızın–: "Eyvah birkaç gün önce imtihan vardı, sana haber vermeyi unuttuk. Kusura bakma" deyince şaşırıp ve hayrete düşmüştüm.

Beni şaşkınlığa ve hayrete sevk eden, imtihanın haber verilmeyişi değil, Hayreddin Karaman hocamızın anlamakta zorlandığım, "politik bir cevap" hissi veren bu tavrı idi. Elbette ki böyle bir imtihan için beni hatırlayıp haberdar etmemesi belki bir hata ve eksiklik olarak zikredilemez. Fakat samimi, ilim ve hikmet sahibi bir hocanın talebesine yaklaşım tarzı böyle olmamalı diye düşünüyorum. Nitekim Bekir Topaloğlu Hocamın tavrı için aynı şeyi söyleyemem.

Ayrıca Tayyar Altıkulaç, M. Saim Yeprem, Ahmet Kahraman gibi değer verdiği ve "Hizmet Nesli"nden kabul ettiği kişilerin duruş, tavır ve davranışlarındaki hataları görmezden gelmek suretiyle gelecek nesillere tecrübe vesilesi kılamaması, "Hizmet Nesli" için grup taassubu sayılmaz mı?

Meselâ, M. Saim Yeprem Bey'in Marmara İlahiyat Fakültesi dekanı iken, başörtüsü yasağı problemine karşı yaklaşım tarzının övünülecek bir tavır olup olmadığı yeniden değerlendirilmelidir. M. Saim Yeprem hoca istenileni başaramayacağını anladığı için mi, yoksa karşı tavır koyduğu için mi dekanlık görevinden istifa etmek zorunda kalmıştır? Başörtüsü konusunda Salih Tuğ hocanın dekanlığı dönemindeki dik duruşu ile M. Saim Yeprem hoca'nın tartışılacak duruşunu en iyi değerlendirebilecek olanlar arasında, hiç şüphesiz o dönemi yaşayan kız öğrenciler de olmalıdır.

Bu konuda, aynı dönemde Marmara İlahiyat Fakültesi'nde iki kızı başörtüsü mağduriyeti yaşamış bir baba olarak, ağır baskılar sonucu kız öğrencilerin başı açık resim vermeye nasıl zorlandığını, vermeyenlere nasıl muamele edildiğini görüp müşahede etmiş ve yaşamış bir aileyiz. O günlerde M. Saim Yeprem Bey'e yazdığım üç sahifelik yazım arşivimde hala duruyor. O yazımı müteakip beni çağırmıştı; makamında iki saate yakın görüşmüştük.

Başı açık resim vermemekte kararlı davranan kız öğrencilerin tavrının daha sonra istifa etmesinde etkili olan faktörlerden birisini teşkil edip etmediğini de ancak M. Saim Yeprem Bey hatıratını yazdığı anda öğrenebileceğiz.

Tayyar Altıkulaç Bey ve ekibinin darbecilerle beraber duruşunun, bugünkü aktüel ifadeyle Ergenekon zihniyeti ile uyumlu görüntüsünün, buna karşılık bizim neslimiz içerisindeki istikamet ve samimiyet sahibi kimselerden uzak durmaya özen göstermelerinin, Hayreddin Karaman Hocamızın penceresinden nasıl görüldüğü merakımızın da, hatıratta giderilmiş olmasını çok arzu ederdim.

Bugün Diyanet İşleri Başkanlığı merkez idare kadrosu, hala “Hizmet Nesli” ekibinin (A) takımı Ankara temsilcisi kabul edilen Tayyar Altıkulaç Bey’in şekillendirip sembolleştirdiği anlayışın etki ve paralelinde yürüyor denilse mübalağa edilmiş olmaz.

Bu ekibin temsil ettiği zihniyetin sahipleri, mevcut şartlarda hizmet edebilenin böyle bir duruş ve yapılanmayı gerekli kıldığını savunsalar da, bize göre ne İsa’ya ne de Musa’ya yaranabilmişler, üstelik kullanılmaktan da kurtulamamışlardır. Bu tutum, samimi ve ihlaslı müslümanların keyfiyet bakımından her geçen gün zayıflayıp azalmasına; dindar çoğunluğun, şirin görünmeye çalıştıkları kitleye benzer hale dönüşmesine; “yaşadıkları gibi inanır konuma gelme”lerine yol açmamış mıdır? Bu çelişkiye ve dönüşüme ışık tutması Hayreddin Karaman gibi tecrübeli bir hocamızdan beklenmeli değil miydi?

Okuduğum iki hatırat üzerine kaleme alma ihtiyacı hissettiğim bu yazı, geçmişte “Hizmet Nesli” içerisinde önemli görevlerde bulunmuş (A) takımı ile omuz omuza çalışmış bazı hocalarımızın geçmişi sorgulamaya, bir takım hatalara işaret etmeye başladıkları bir zamana denk düşmesiyle de ayrı bir anlam kazanmış oldu.

Bu yazının Hayreddin Karaman hocamızla ilgili kısmını diğerine nazaran biraz daha geniş tutmuş olmam iki sebeptendir:

1. Bizzat içinde yaşadığım olayları muhtevi olması.

2. Hayreddin Karaman Hocamız henüz berhayat olduğundan –kendisine hayırlı uzun ömürler diliyoruz– arzettiğim hususlarda gerçeğin ortaya çıkmasını sağlama imkânına sahip bulunması.

Bu konuya ilgi duyup herhangi bir mukabelede bulunması elbette Hocamızın kendi takdiridir...

Hatıra tarzı eserler, sadece geçmişe değil, bugüne dair söyledikleriyle de önemlidirler ve gelecek nesillere de yol gösterici olurlar. Hatıratlar bu noktalar hatırdaki tutularak okunmalıdır.**05/02/2009**

Ahmet Ziya İBRAHİMOĞLU

Sevgili İbrahim,

Yazınızı okudum.

Mukayese ve değerlendirmeleriniz sizin kanaat ve içtihatlarınızdır, bunlara bir şey diyemem.Yazıyı kitabın ikinci baskısında kısmen değerlendiririm, inşaallah.

Ama bir konu var ki, burada beni yalan söylemekle itham ediyorsunuz; güya imtihan olmuş, ben sana haber vereyim dediğim halde vermemişim, sonra da seni görünce "Aklımdasın, imtihan açılınca haber vereceğim" demişim

Şimdi olayları hatırlamıyorum, ama imtihan olmuş, seni düşündüğüm dalda imtihan açılmış ve ben sana haber vermemiş isem bunun iki sebebi olabilir:

1. Unutmuş olabilirim, seni görünce hatırlar ve daha sonraki imtihan için o sözü söylemiş olurum.
2. Açılan imtihan senin için düşündüğüm alanlarda olmamış olabilir.,
Ben sana niçin yalan söyleyeceğim: Korkumdan mı, bir menfaat umduğum için mi? Böyle ihtimaller var mı? Yoksa kırk yıllık olayı "benim yalan söylediğim ve sözümde durmadığım" iması ile dile getirmenizin sebebini anlayamadım.

Diğer konularda söylenecek çok şey var ama, gerekli görmüyorum. Savunmam gereken bir iddia veya özür dileyecek bir kusur görmüyorum.

Herhalde okurken dikkat etmediniz veya unuttunuz, arkadaşlarım hakkında gerektiğe tenkit mahiyetinde değerlendirmeler de yaptım.

Okuduğunuz ve yazdığınız için teşekkür ederim. Selam ve dua ile... **05/02/2009**

Hayreddin Karaman

Muhterem Hocam;

Yazımı değerlendirip hemen cevap yazma lütfunda bulunmanız ve kitabınızın ikinci baskısında kısmen değerlendirme vaadini ifade etme nezaketiniz için çok teşekkür ediyorum.

Bu vesileyle müsamahanıza sığınarak bir iki hususu da açıklığa kavuşturmak isterim:

Size saygısı olan bir talebenizin, sizinle ilgili asılsız, uydurma bir bilgi yazma ihtimali olabilir mi? Yazdığım aynıyla vaki olup sizin açınızdan hatırlamaya değer olmadığı için hatırlamayabilirsiniz. Ancak benim kastım, kesinlikle sizin "yalan söylediğiniz veya sözünde durmadığınızı" ifade etmek değildir. Sizde tahmin ettiğiniz gibi, unutmamız sebebiyle haber verme fırsatınız olmadığından da eminim. Fakat bunu bana ifade tarzınızın biraz "politikacı üslûbuyla" olduğunu anlatmak istedim. Buradan çıkışla duruşlarınızın bazen ilmi olmaktan çok politik özellikler taşıyabildiğine işaret etmeye çalıştım. Oysa aynı konumda Bekir Topaloğlu Hocamızın unuttuğunu söylemesini yadırgamadığımı da yazdım. Kaldı ki yazdığım misallerin sembolik değer taşıdığını açıklıkla belirttim. Yoksa çok önemli gördüğüm bir mesele değildir.

Müsait bir anınızda yazımı ikinci kez okuma lütfunda bulunursanız beni daha iyi anlayacağınızı umuyorum.

Ayrıca yazımın altına doğrusu yazılmış olduğu halde, adımları yanlış yazmanıza da şaşırđım. Yine de ilk aklıma gelen, yoğun meşgulliyetle geçmiş bir günün yorgunluğuyla yazımı değerlendirme durumunda kalmış olabileceğiniz oldu.

Arkadaşınız olan hocalarımızdan bazılarını tenkit ettiğinizi görüp okudum; atlamış değilim. Fakat bunu, onun size karşı muhalif kaldığı hususları beyanı ve sizi üzmesinden sonra yaptınız. Ben ise sevdiğinizin hatalarına, birlikte hareket ettiğiniz günlerde sessiz kalmanızdan bahsetmişim.

Bilgi, birikimine inanıp güvendiğiniz ve fikrinize dayanak kabul ettiğiniz Arif Hikmet Bey halen sağdır. Söylediklerini sizde öğrendiniz. Tayyar Altıkulaç Bey'in de doğrusunu kendi uzmanından öğrenmiş olduğu halde Bayram günü Müslümanlara oruç tutturması, bunu gizlemeye hala devam etmesine siz onay verebilir misiniz?

Eğer maksadı aşan bir ifadem olmuşsa yazmaktaki maharet eksikliğinden kaynaklandığını bildirir hürmetlerimi arz ederim.

A.Ziya İbrahimoglu

Sevgili İbrahimoglu,

Arkadaşlarımı gerektiğçe ikaz ettim, ama bunu siz bilemezsiniz, bu sebeple de "niçin ikaz etmedin" demeniz doğru olmaz.

"İkaza rağmen yanlışlar oldu, niçin onlardan ayrılmadınız" der misiniz bilmem, dersiniz benim takdir hakkımı sorgulamış olursunuz.

"Politik davranmayı" kendime hiç yakıştırmam. Ama "müdârât" diye bir davranış vardır ve mesela zulmü önlemek, iki kişinin arasını bulmak, insanları boş yere üzmemek gibi sebeplerle bu davranış meşru görülmüştür. "Selamun aleyküm kör kadı" misali davranışlar da makbul değildir.

Tayyar Bey'e olayı soracağım, alacağım cevaba göre size tekrar yazacağım.
Selam.

Hayreddin Karaman

Muhterem Hocam;

Cevabi değerlendirmenizi okudum. Bir talebenizin farklı noktadan bakışına, onun gözüyle nasıl görüldüğünüze, gösterdiğiniz hoşgörü ve tahammül için teşekkür ve saygılarımı arz ediyorum.

Bir kısmı bizim de hocamız olan arkadaşlarınızı gerektiğçe ikaz etmiş olabileceğinizi tahmin etmekte zorluk çekmem. Bunların bir kısmını da bizim bilmemiz gerekmediği doğrudur; saygı duyarım.

Ancak benim kasedtiğim, gizli kalması daha doğru olan ikazlar değildir. Kamuoyuna intikal etmiş, tartışılan bazı yanlışların ikazı, kamuoyu ile paylaşılması gerekmez mi?

En azından hatıratınızda zikrederek sizden sonraki nesillere ibret vesilesi kılmanız faydalı ve daha doğru olmaz mı?

Yanılışları sebebiyle dava arkadaşlarınızdan ayrılmanızı istemek haddim olmadığı gibi doğru da olmaz. Hele takdir hakkınızı sorgulamak aklımdan bile geçmez; edepsizlik kabul ederim. Bununla beraber ikazlara rağmen, ısrar edilen bazı yanılışların, terk etme sebebi olabileceğini de sizin takdir edeceğinizi düşünüyorum.

Kendime hiç yakıştırmam dediğiniz “politik davranmayı” sevenleriniz de size yakıştırmayı düşünmez. Fakat öyle bir intiba bırakmamaya özen göstermekte, sizin tecrübe ve birikiminize saygı duyanların, sizden bekleyeceği bir davranıştır. Bunun “müdârât” kavramıyla ifade edilemeyecek daha farklı bir davranış olduğunu da sizlerin takdirine bırakıyorum.

Rû’yeti hilal konusundaki rivayeti Tayyar Altıkulaç Bey’e sorabileceğiniz gibi Arif Hikmet Bey’e de sorabilirsiniz. Bu konuyu Arif Hikmet Bey’le konuştuğumuz zaman da size bildirmiştim. Ayrıca bir vesile ile basında da yer almıştı. Bu yüzden hatıratınızda bu ve benzeri konularda görüşünüzü bulabilir, okuyabilirim umudunu taşıyordum?

Son olarak, Tayyar Altıkulaç ve diğer hocalarımız olan arkadaşlarınızla ilgili yazılmasına gerek görmediğim, yaşanmış başka hatıralarım, gözlemlerim de olduğu halde size aktarmayı faydalı bulmadığımı belirtmek isterim. Hatıralarınızla ilgili söyleyecek başka tespitlerimde var fakat yazmayı arzu etmedim. Sohbet fırsatı bulabilirsem anlatmak isterim.

Şahsi hayatımın önemi veya kariyerim sebebiyle olmasa da, yaşadığım olaylar ve mekânlar bana da farklı müşahade ve hatıralar kazandırdı. Faydalı olacağına inancım tekâmül ederse, dua buyurun; yazma imkanı bulabileyim. Sizlere sağlıklı uzun ömürler diliyorum. Sizin sağlığınızda, benim hatıralarımı okuyup değerlendirmenizi şeref kabul eder; bunun hayali bile beni heveslendirir. Bu yazışmalara o gözle bakmanızı dilerim.

Selam ve hürmetlerimle **07.02.2009**

A.Ziya İbrahimoglu

Muhterem Hocam,

Hatırlarınızı okuyup değerlendirme yazışmalarımız esnasında, Bayram Hilal'i 1986-87 yıllarında görüldüğü, kendisine, kendi seçtiği uzmanları tarafından bildirildiği halde, bunu gizleyip duyurmadığı gibi, hatıratında da zikretmeyen Tayyar Altıkulaç Bey'den durumu sorup teyit ederek bana döneceğiniz vadiniz üzerinden iki yıl geçti. Acaba sorma fırsatı mı bulamadınız? Yoksa unutmamız mı sözkonusu oldu?

Lütfeder bilgilendirirseniz, tarihe şahitlik konusunda, eksik kalan noktalardan birini aydınlatmaya birlikte katkı sağlamış oluruz inş.

Selam ve hürmetlerimi arzeder, hayırlı ramazanlar dilerim. **08/07/2013**

A.Ziya İbrahimoglu

Böyle bir vaadin hayali bile hatırımda kalmamış. Siz dediğinize göre demek ki, böyle bir vaad gerçekleşmiş ve buna göre unuttuğum için sormamışım.

Ben Ramazan'ı İstanbul dışında geçiriyorum. Bu konuyu onunla yüzyüze konuşmak gerekir. İnşallah (unutmazsam) bir araya gelince sorarım.

Konu ile ilgili birkaç cümle daha yazayım:

Tayyar Bey dindar, güzel ahlak sahibi, akli başında bir arkadaşımızdır. Eğer böyle bir gizleme olmuş ise bunu mutlaka şer'i bir temele dayandırmıştır. Mesela ihtilaf-ı metali itibar etmiş, halkın kafasını karıştırmamayı tercih etmiş olabilir. Bu konuda Tayyar Bey kadar gayret eden bir başkası olmadı.

Aradan yıllar geçmiş, diyelim ki, gizlemiş ve hata etmiş, bunu şimdi ilan etmenin veya tarihe şahitlik etmenin faydasını da anlamadım.

Razan'ın takvamızı ve ahlakımızı güzelleştirmek için bir fırsat olmasını niyaz ederim.

Selam.**09/07/2013**

Hayreddin Karaman

Muhterem Hocam,

Yazışmadaki ihtimam ve titizliğinizi her vesile ile gündeme getirir örnek edinmeye çalışırım. İstanbul dışında ve Ramazan'ın ilk gününde olmamıza rağmen, ertelemekten cevap yazma nezaketinde bulunmanıza teşekkür ediyorum.

Sizin Hatıralarınızı okuduğum gibi, Tayyar Altıkulaç Beyin hatıralarını da ilgi ile okudum. Benimde içinde olduğum birçok konuda, farklı değerlendirme ve yaklaşımlarını dikkatle not alıp yeniden gözden geçirerek, düzeltilmesi gerektiğine inandığım hususları yazmaya başladım. Bitirince kendisine ulaştırmaya çalışacağım inş.

Uzmanları, hatıratların ayna gibi olması gerektiğini söylerler. Tayyar Bey Hocamız, Ru'yet-i Hilal konusuna, sayfalar ayıracak kadar önem vermiş hatıralarında ve ayrıntılara girmiş. Bunları okuyup, önemsiz ayrıntılara rağmen, atlanan ve yaşanmış bazı önemli ayrıntılara temas etmemesi dikkat çekmez mi?

Biliyorsunuz, bana randevu alıp Arif Hikmet Beyle görüşmemi, siz sağladınız. Onunla mutabık kalacağım konularda ancak bana kulak verip değerlendirme yapabileceğinizi söylemişsiniz. Bizim fiili müşahede ve görüşlerimizi, Arif Hikmet Bey teyit ettikten sonra, size durumu bildirmiş ve sabırla değerlendirmenizi beklemiştim. Önemsememiş olmanızdan mıdır bilmem, ama ne hatıratınızda, ne de yazılarınızda bu konuya yer verdiğinizi ben görmedim. Aksine Tayyar Altıkulaç Hocamız ise, yine çok önemseydiği için midir bilmem, ama bu konuya hatıratında hayli uzun yer ayırdı. Yazılanları okumam, konuyu yeniden gündemime soktu. 2013 Ramazan ayı başında, aynı sıkıntı tekrar nüksedince, sizinle yazışmamızdaki vadinizi hatırladım ve sorup bilgiyi kaynağından teyit etmek istedim.

Bu konuyu ihtilaf konusu olarak sürdürmek isteyen değişik kaynaklar var. Bunlar, iyi niyetli insanları da emellerine alet edebiliyorlar. Bu durumda gerçeklere ışık tutup, ilim adamlarına yardımcı olmak ve tarihe şahitlik ederek gerçeklerin ortaya çıkmasına katkı sağlamak görev olmaz mı?

Arif Hikmet Bey, yanılmıyorsam, hasta olsa da, halen sağdır. Onun bana söyleyip teyit etmesini bile yeterli görmeyip, sizin kanalınızla eksik bilgi, farklı sebep olabilir mi diye teyit etmek istemem, hassasiyetimden kaynaklanıyor. Kimseye haksızlık etme hakkımız olmadığını bilincindeyim. Dindarlık, ahlak veya akıl sorgulaması gibi bir niyet veya şüphe ile konuya yaklaşanlardan olmadım ve olmam inşallah.

Sizinle yaptığımız mail yazışmaları arşivimde mevcuttur. Teyit etmek istediğiniz bir husus olursa arşivimi tarayıp hatırlama ve teyit etmenize yardımcı olabilirim. İyi bir arşivim olması hasebiyle bu benim için zor olmaz.

Selam ve hürmetlerimi arz ile dualarınızı diliyorum. **09/07/2013**

A.Ziya İbrahimoglu

İbrahim Kardeş,

Size inandığımı yazmıştım, arşivden teyide gerek yok.

Bu konuyu doğrudan Tayyar Bey ile görüşmeniz uygun olur. Kendisi İSAM da oluyor.

Arif Bey bildiği kadarıyla merhum oldu. **09/07/2013**

Selam.

Hayreddin Karaman

Muhterem Hocam,

Sizi lüzumundan fazla rahatsız etmek beni de üzeceğini bilmenizi isterim. Ancak hoşgörünüze sığınarak bir hususu açıklamadan konuyu kapatırsam içim rahat etmeyeceği için yazıyorum:

Konuyu Tayyar Bey'e sizin kanalinızla sormak istemem: " ...hatıratınızda, başkaları için görüp yaşadığınız hata ve eksiklere karşı takındığınız tavır, kendi arkadaşlarınızın hata ve eksiklerine karşı takınmadığınız ve yeterli uyarı ve nasihatte bulunmadığınız..." mealindeki ifadelerime itirazınız üzerine, Ruyeti Hilal konusunu ve Arif Hikmet Beyin şehadetine rağmen sessiz kalmanızı hatırlatmıştım. Bunun üzerine: " ...konu yu Tayyar Bey'le konuşup bana döneceğiniz..." mealinde bir ifadeniz olmuştu. Bende sık sık rahatsız etmemek için, iki yıl bekledikten sonra, aynı hatanın tekrar yaşandığını görünce sorma ihtiyacı hissettim.

Kısacası, Tayyar Bey'e sormak benim talebim değildi. Böyle bir talebi haddimi aşmak kabul ederim.

Benim talebim, sizin güvendiğiniz kaynağın şahadeti ile, iki yıl üst üste ceryan eden bir hatayı ispat ettiğim için, uyarı ve nasihat vadinizi yerine getirmenizi istemek olmuştur.

Bu ayrıntıları, gerekli görürseniz, hatırlatacak yazışmalarımızı arşivden bulup gönderebileceğimi söylerken, bana güvenmemenizi değil, unutmuş ve hatırlama ihtiyacı duyabileceğinizi düşünerek söylemişim.

Muhterem Hocam,

İslam dünyasının farklı tarihlerde Ramazan'a başlaması veya Bayram yapması, zannettiğimiz gibi Tayyar Bey'in insiyatifi veya ilmi yaklaşımlarla çözülecek bir konu olmadığını, derin güçlerin yönlendirmesi ve etkisi ile yaşatılan bir sıkıntı olduğunu, bazı iyi niyetli insanların bu işe alet edilebileceğini, bu konuyu dikkate alanlar için yeteri kadar malzeme olduğu kanaatini taşıdığımı da bilmenizi isterim. **09/07/2013**

Selam ve hürmetlerimle,

A.Ziya İbrahimoğlu

Yazıları aldım ve okudum. Yine de tavsiyem şudur:

1. Diyanet'te ilgili birimle temas kurun ve itirazlarınızı, tenkitlerinizi onlara aktarın ve tartışın.
2. Tayyar Bey ile temas kurun, bu yazıları ona okuyun ve aldığınız cevabı da arşivinize kaydedin. **09/07/2013**

Selam.

Hayreddin Karaman

Muhterem Hocam. ...السلام عليكم...

Hatırat okumayı sevdiğimi bilen dost ve arkadaşlarımdan biri, Bekir Topaloğlu Hocamızın Hatıratının, kendisi hayatta iken okuyup kontrol etmek için gönderttiği dijital nüshasını, basılmadan hocamızın vefat etmesi üzerine, basılmayacağı zannı ile okumam için dijital olarak bana da yollamıştı. Mekke'de okumaya başladığım halde fırsat bulup tamamlayamadım. 15 gün önce Trabzon/Of'taki köyümüze gitmem ve fırsat bulmam üzerine okumayı sürdürdüm. Kalan 1/4 lik bölümünü de bugünlerde bitirmeye çalışıyorum...

Merhum Hocamızın, İsmail Kara'ya da basım öncesi hatıratını kontrol ettirme vasiyetini biliyorum...

Hanımı Kadriye Hanım teyze ve kızı Nesibe hanıma mesaj çekerek hatıratın basılıp basılmayacağını sordum. Verdikleri cevaptan anladığım kadarı ile hocamız hayatta iken dizdirip baskıya hazırlattığı nüshada, bazı bölümlerin yayınlanması uygun bulunmadığı için, dost ve talebelerinden oluşan bir heyetin kontrol ve nezaretinde bazı yerler hafzedilip çıkartılıyor; 1200 sayfaya yakın olan önceki dizgiyi 700 sayfaya düşürerek basılması planlanıyor...

Hocamızın sağlığında dizdirip kontrol ederek yayına hazırlattığı hatıratı, sade, samimi, öz eleştiri de ihtiva eden orijinal bir hatırat olmuş; tenkit üslubu da çok samimi ve içten... Okuyana güven telkin eden bu samimi üslup rahmetle anılmayı hak ettiği gibi, sizlerin (Sizin ve Tayyar Altıkulaç Bey'in) eksik bıraktığı, hatıratında yer vermek istemediği konuların bir kısmına da, kendi penceresinden görüldüğü şekilde, yer vermiş olması, asla yaralayıcı ve rahatsız edici görünmüyor...

Siz Onun sıradan bir arkadaşı değil aynı zamanda dünürü ve dostusunuz. Her ne kadar oğlunuz ile kızınızın ayrılmış olsa da, mevcut torunlarınız aranızda kopmaz bağ oluşturmuştur.

Hatırlatma ve Uyarma görevimi ihmal etmek beni rahatsız ettiğini, sizlerle yazışmalarımızdan anlamış olabileceğinizi zannediyorum...

Bu sebeple sizin kanalinızla torunlarınıza, hatıratı orijinal şekli ile bastırmalarının daha vefalı ve saygılı bir davranış olacağını hatırlatmakta bilmem geç kalmış sayılır mıyım..?

Elbette takdir maddi varislerindedir.

Talebelerin de hocalarının manevi varisleri olduğunu dikkate alarak bu teklifi yazma cesaretini buldum... Hatırat içinde beraber Umre yapmamız sebebi ile adımın da zikredildiğini gördüm. Eğer beni tenkit edip hatalarımı zikretmiş olduğunu görseydim asla rahatsız olmazdım. Çünkü çok samimi, içten ve sade bir üslupla kendi zafiyetlerine bile işaret etmekten çekinmemiş olduğunu gördüm...

Halen sağ olan küçük dayısı Mehmet Yahya Kutluoğlu Hoca'dan çocukluğundaki ihlas, saf ve içten yapısını dinlemiş olduğum için hatıratındaki üslup ve anlatımını da saygı ve takdirle karşıladım. Bu orijinalliğin bozulmadan muhafaza edilerek hatıratın basılmasını arzu ederim. Katkı ve teyidiniz mümkün ise yardımınızı esirgemeyeceğinizi umuyorum...

Selam ve hürmetlerimi arz ediyor; sağlık sıhhat ve afiyet içerisinde bereketli ve uzun ömürler diliyorum. **18/04/2019**

Fatih

Ahmet Ziya İbrahimioğlu

Ve Aleykümüsselam

Ve rahmetullah

Bu konuya çok karışan oldu. İşin garibi aile bana değişim konusunu danışmadı. Okusun ve bassın diye verdikleri birileri bazı yerlerin çıkarılması gerektiğini söylediler. Bana gönderin o yerleri göreyim dedim gönderen olmadı. En son Emin Saraç hocanın oğlu Fatih bana aileye ve Tayyar beye yazarak babası ile ilgili olup Erbakan'a dokunan bir tanıklığın ve bir başka yerin çıkarılmasını, iftira olduğunu çıkarmazlarsa mahkemeye vereceklerini söyledi. Aile cevabında o yerlerin sonradan çıkarıldığını ifade etti.

Hâsılı benim müdahale imkânım kalmadı. Hayırlısı olsun. **18/04/2019**

Hayrettin Karaman

Ben de Hocamın cevabına şöyle mukabele ettim.

Muhterem Hocam,

Nezaket gösterip cevap yazmanız sebebi ile teşekkürlerimi arz ediyorum...

Bekir Topaloğlu gibi, ehli ilim, yumuşak tavırlı, samimi, içten pazarlıksız, görüldüğü gibi olmaya çalışan ve sevdiğimiz bir Hocamızın yazmayı uygun gördüğü hususları, başkaları, onun iradesi olmadan hatıratından çıkartması bizim hoşumuza gitmedi; içimize de sinmedi
Muhterem Hocam...

Hemen hemen her sayfada sizin de adınızı zikreden, bazen öven, az da olsa bazen de tenkit eden bir dostun tenkiti arkadaşını üzmemeli, bilakis eğer yazılanlar hatalı değil, doğru ise, nefis muhasebesi yapmaya vesile olmalıdır diye düşünüyorum...

Yıllar önce benim size yazdığım düşüncelerimi merhum hocamızın teyit eden tespitlerini okumakla size olan sevgi, saygı ve hürmetim azalmadı; bilakis dost tenkitini bir arkadaşınızın yaptığını görmek, o yapıdaki bir arkadaşınızla, yaşadığınız ailevi sıkıntılara rağmen, dostluğunuzu vefatına kadar sürdürmeyi başarmanızı görmek bize örnek olacak güzel bir haslet ve hatıra...

Şahsen bunu esas görüp diğer hususları ayrıntı kabul ediyorum.

Hatalar samimiyetle gündeme getirildiğinde bizlere örnek olmakla kalmaz, rahmet ve saygı ile anılmaya da vesile olur kanaatindeyim....

Rabbimden merhum hocamıza rahmet ve mağfiretiyle muamele etmesini, sizlere de kalan ömrünüzü sağlıklı ve bereketli geçirmeyi ihsan etmesini, hocamızın tenkitlerine hoş görü ile yaklaşip nefis muhasebesi yapmanıza vesile kılmasını niyaz ediyorum... **18/04/2019**

Ahmet Ziya İbrahimioğlu